

10. SINIF

40
seans

TARİH

Stratejik Konu Özeti

Testler

Ünite Uygulama Testleri

Soru Çözüm Videolu

Akıllı Tahtaya Uyumlu

Soru Sayısı: 881

MEB
Müfredatına
Uygun

■ **OKYANUS BASIM YAYIN TİCARET A.Ş.**

Eski Turgut Özal Caddesi No: 22/101 34490 Başakşehir / İstanbul

Tel: (0212) 572 20 00 Fax: (0212) 572 19 49

okyanusokulkitap.com www.akilliogretim.com

■ Yayın Yönetmeni

Mehmet Şirin Bulut

■ Yayın Editörü

Yasemin Güloğlu

■ Ders Editörü

Burca Atabay - Meltem Genç

■ Akıllı Tahta Soru Çözümü

Ahmet Öztürk

■ Dizgi ve Grafik

Okyanus Dizgi (Ş. S.)

■ Kapak Tasarım

Türk Mutfağı

■ Baskı Gilt

SEMERÇİOĞLU MATBAACILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

■ Yayıncı Sertifika No : **49697**

Matbaa Sertifika No : **35848**

■ ISBN: **978-625-7434-32-4**

■ İstanbul

Bu eserin her hakkı saklı olup tüm hakları Okyanus Basım Yayın Ticaret Anonim Şirketine aittir. Kısmen de olsa alıntı yapılamaz, metin ve soruları aynen veya değiştirilerek elektronik, mekanik, fotokopi ya da başka türlü bir sistemle çoğaltılamaz, depolanamaz.

Ön Söz

Sevgili Öğrencimiz,

Millî Eğitim Bakanlığının özellikle son yıllarda üzerinde durduğu hususlardan biri de değişen dünyanın gerektirdiği becerileri sağlayan, değişimin aktörü olacak öğrencilerin yetiştirilmesi için bütüncül ve yapısal bir dönüşüme ihtiyacın olmasıdır. Bu değişim ve dönüşüm süreçleri içerisinde ortaöğretim müfredatları da değişmektedir.

Okyanus Yayıncılık lise grubu olarak hazırladığımız kitaplar, Millî Eğitim Bakanlığının uygulamaya koyduğu yeni öğretim programlarına uymakla birlikte ÖSYM'nin son yıllarda sorduğu sorular incelenerek hazırlanmıştır.

40 Seans Serisini öğrencilerin zorlandığı derslerin üstesinden gelmesi için hazırladık. Zorlandığınız derslerdeki en önemli sorun temelizin olmaması veya zayıf olmasıdır. İşte 40 Seans Serisi öğrenciye temelden öğretip başarıya ulaştırmayı hedeflemektedir. Dersleri özel ders mantığına uygun olarak 40 Seansa ayırdık. Her seansta önce konuyu özlü bir biçimde, mantık ve yoruma dayalı olarak hazırladık. Ardından Testlere yer verdik. Her ünitenin sonunda ise üniteyi tarayan Uygulama Testlerine yer verdik.

Uzman yazarımız tarafından büyük bir özveriyle hazırlanan 10. Sınıf 40 Seans Tarih kitabının, sizlere yarar sağlayacağına gönülden inanıyoruz.

Yayın Yönetmeni
Mehmet Şirin Bulut

Yazarın Sana Mesajı Var

Sevgili Öğrencimiz,

Eğitimin çeşitlenerek bir yarışa dönüştüğü günümüzde bu yarış içerisinde önde bulunmak Okyanus Yayınları gibi doğru kaynaklara sahip olan yayınların takip edilmesini zorunlu hâle getirmiştir.

MEB ders kitapları ve ÖSYM standartlarına uygun olarak hazırlamış olduğumuz soru bankamızda her konu alt kazanımlara ayrılarak özetlenmiştir. Okuduğunu anlama, yorumlama, görsel ve grafikten çıkarım yapma, gündelik yaşamla ilişkilendirme becerilerini geliştiren sorularla hem konuların pekiştirilmesi amaçlanmış hem de tarih dersi daha zevkli hâle getirilmeye çalışılmıştır.

Karmaşık ifadelerden arındırılmış olan sorularımız siz sevgili öğrencilerimizin zihnine ışık tutacak ve zor gibi görünen konuların aslında çok basit olduğunu gösterecektir. Gelişim sürecinde sizleri destekleyecek olan eserimiz bilimsel metotlar dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Tüm Soruların Çözüm Videolarıyla 7/24 yanınızdayız.

Tüm soruları akıllı tahtada sizler için çözdük. Çözüm videolarına, sayfanın üst kısmındaki karekodları akıllı telefon veya tabletinize okutarak ulaşabilir, ya da karekodun altındaki sayısal kodları www.akillioğretim.com adresindeki arama modülüne yazarak bilgisayarınızla erişebilirsiniz. Çözümlere ulaşmanız size bir telefon kadar yakın olsa da herhangi bir soru ile ilgili elinizden gelen tüm çözüm yollarını denemeden çözümü izlememenizi öneriyoruz. Bu yöntem sizin daha iyi öğrenmenizi sağlayacaktır. Çözdüğünüz soruların çözüm videolarını da izlemenizi öneririz. Sizinle aynı yoldan çözmediğimiz sorularda farklı bir yöntem öğreneceksiniz. Bu da size farklı bakış açıları ve analitik düşünme becerisi kazandıracaktır.

İşte, elinizde bulunan 10. Sınıf 40 Seans Tarih kitabı ile içinde bulunduğunuz yarışta, hedefinize yürürken her adımınıza eşlik etmeyi düşündük. Bunun için; kitapta bulunan sorular ders konularını daha iyi, daha detaylı ve daha kolay öğrenmenize yardımcı olması düşünülmüş olarak hazırlanmıştır.

Hüseyin Gündüz

İÇİNDEKİLER

1. SEANS	XI. YÜZYILDA ANADOLU'YA YÖNELİK OĞUZ GÖÇLERİ	6
2. SEANS	ANADOLU'DA KURULAN İLK TÜRK BEYLİKLERİ	10
3. SEANS	ANADOLU'DA SELÇUKLU - BİZANS MÜCADELESİ	18
4. SEANS	ANADOLU'DA DEVLETLEŞME SÜRECİ - 1	24
5. SEANS	ANADOLU'DA DEVLETLEŞME SÜRECİ - 2	28
6. SEANS	HAÇLILAR KARŞISINDA TÜRKLER	34
7. SEANS	ANADOLU'DA MOĞOL TEHLİKESİ	40
8. SEANS	OSMANLI BEYLİĞİNİN KURULUŞ SÜRECİ	50
9. SEANS	BALKANLARDA VE ANADOLU'DA HÂKİMİYET KURMA MÜCADELELERİ	56
10. SEANS	ÜLKE BÜTÜNLÜĞÜNÜN YENİDEN SAĞLANMASINA YÖNELİK FAALİYETLER	62
11. SEANS	OSMANLI ASKERİ TEŞKİLATININ KURULMA SÜRECİ	74
12. SEANS	TIMAR SİSTEMİ VE TIMARLI SİPAHİLER	78
13. SEANS	PENÇİK - DEVŞİRME SİSTEMİ VE YENİÇERİLER	82
14. SEANS	ANADOLU'NUN İSLAMLAŞMASI	94
15. SEANS	OSMANLI DEVLET İDARESİ	98
16. SEANS	TÜRK DÜNYASINDAKİ YETİŞMİŞ BAZI BİLİM İNSANLARI	102
17. SEANS	II. MURAT DÖNEMİ'NDEKİ KÜLTÜREL GELİŞMELER	106
18. SEANS	OSMANLI'DA ZANAAT, SANAT VE KÜLTÜR FAALİYETLERİ	110
19. SEANS	İSTANBUL'UN FETHİ VE SONUÇLARI	120
20. SEANS	FATİH DÖNEMİ DİĞER GELİŞMELER	124

21. SEANS	II. BAYEZİD VE CEM SULTAN	128
22. SEANS	İSLAM DÜNYASI LİDERLİĞİNE	130
23. SEANS	GÜCÜNÜN ZİRVESİNDE OSMANLI	134
24. SEANS	XVI. YÜZYILDA OSMANLI - HABSBURG MÜCADELESİ VE SONUÇLARI	136
25. SEANS	DOĞUDA HÂKİMİYET KURULMASI	140
26. SEANS	XV VE XVI. YÜZYILLARDA OSMANLI EKONOMİK POLİTİKALARI	144
27. SEANS	OSMANLI'NIN GÜCÜ VE STRATEJİK RAKİPLERİ	148
28. SEANS	OSMANLI DEVLETİ'NİN XV VE XVI. YÜZYILLARDA İZLEDİĞİ SİYASET VE ETKİLERİ	152
29. SEANS	DENİZLERDE HÂKİMİYET MÜCADELESİ	156
30. SEANS	HİNT DENİZ SEFERLERİ (1538 - 1553)	160
31. SEANS	ATLANTİK ÜLKELERİNİN AKDENİZ'E NÜFUZ ETME ÇABALARI	164
32. SEANS	OSMANLI'NIN KALBI: TOPKAPI SARAYI	176
33. SEANS	DİVAN-I HÜMAYUN VE ÜYELERİ	180
34. SEANS	OSMANLI DEVLET ANLAYIŞI	184
35. SEANS	DEVLET İDARECİLERİNDE BULUNMASI GEREKEN VASIFLAR	188
36. SEANS	ŞEHZADELER VE SANCAĞA ÇIKMA USULÜ	190
37. SEANS	OSMANLI MİLLET SİSTEMİ	202
38. SEANS	OSMANLI'DA TOPRAK MÜLKİYETİ VE TARIMSAL ÜRETİM	206
39. SEANS	OSMANLI EKONOMİSİNDE LONCA TEŞKİLATI	210
40. SEANS	OSMANLI VAKIF SİSTEMİ	214

BİLGİ

1 - XI. Yüzyılda Anadolu'ya Yönelik Oğuz Göçleri

Türkler, tarih boyunca anayurtları Orta Asya'dan çeşitli dönemlerde göç ederek geniş bir coğrafyaya yayılmış ve göç ettikleri bölgelerde güçlü devletler kurmuşlardır. Bu göçlerin en etkili olanı XI. yüzyıl başlarında önce Horasan'a, daha sonra da Horasan'dan Anadolu'ya yapılan Oğuz Türklerinin göçleridir.

Oğuzların Horasan'a Göç Etme Nedenleri

- Oğuz Yabgu Devleti'nin yıkılması
- Kuraklık ve salgın hastalıkların ekonomik yapıyı olumsuz etkilemesi
- Kıpçakların baskılarına maruz kalınması
- Moğol asıllı Karahitayların saldırılarından kurtulma düşüncesi

Horasan'a gelen Oğuz Türklerinin bölgenin iki büyük siyasi gücü olan Karahanlılar ve Gazneliler arasında sıkışıp kalmaları üzerine Tuğrul ve Çağrı beyler Oğuzlara yeni yurt bulmak amacıyla Anadolu'ya yönelik keşif seferleri düzenlemişlerdir.

Oğuzların Anadolu'ya Yönelik Akınlarında Etkili Olan Nedenler

- Anadolu'nun İpek Yolu güzergâhı üzerinde yer alması
- Anadolu'nun Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlaması
- Anadolu'nun üç tarafının denizlerle çevrili olması
- Anadolu'nun verimli toprakları, iklimi ve bitki örtüsü ile Türklerin yaşamına uygun özelliklere sahip olması
- Göçebe Türkmenlere yurt bulma düşüncesi
- Gaza ve cihat anlayışının etkisi

Anadolu'ya Yönelik Akınların Aşamaları

- I. Aşama** : Keşif yapmak ve ganimet toplamak
- II. Aşama** : Bizans'a ait stratejik üsleri yıpratarak Bizans'ın direncini kırmak
- III. Aşama**: Fetih hareketleriyle birlikte iskân politikasını uygulamak

Anadolu Fetihlerini Kolaylaştıran Etkenler

Siyasi - Askerî	<ul style="list-style-type: none">Bizans'ın eski gücünde olmaması ve sık sık yaşanan taht kavgalarının siyasi istikrarı bozmasıBizans'ın Anadolu'daki farklı etnik gruplar üzerinde otorite kuramamasıTekfur adı verilen Bizans valilerinin siyasi güçlerini artırma çabasına girmesiDoğu sınırında emniyeti sağlamak isteyen Bizans'ın bölgedeki Ermeni Krallığı ve prenslikleri ortadan kaldırmasıSelçukluların ele geçirdikleri yerlerde adaletli ve hoşgörülü bir yönetim anlayışı sergilemesiMalazgirt Savaşı'ndan sonra Alp Arslan'ın komutanlarına kılıç hakkı bahşetmesiÖnemli geçit ve yolların Selçukluların eline geçmesiBizans'ın düzenli ordu teşkilatının olmaması
Dinî	<ul style="list-style-type: none">Bizans'ın Rumlaştırma siyasetine halkın tepki göstermesiSelçukluların istimalet (dinsel hoşgörü) anlayışına göre hareket etmesi
Sosyal - Ekonomik	<ul style="list-style-type: none">İmparatorluk memurlarının ve ordu mensuplarının her türlü masraflarının halk tarafından karşılanmasının ortaya çıkardığı hoşnutsuzlukAğır vergilerle yoksullaşan halkın devlete olan bağlılığının zayıflamasıBizans - Sasani savaşları nedeniyle Anadolu'nun tahrip olması, halkın batı bölgelerine göç etmesi, ticaret yollarının güvenliğini kaybetmesi ve tarımsal üretimin azalmasıBizans halkının Türkleri kurtarıcı olarak görmesi

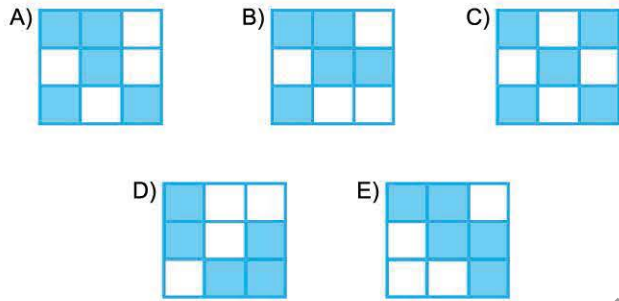
Türkiye

Türkiye adı ilk defa Bizans kaynaklarında kullanılan bir terimdir. Anadolu coğrafyası XII. yüzyıldan itibaren Batılılar tarafından Türkiye olarak anılmaya başlanmıştır. İbn-i Batuta, 1330'lu yıllarda gezdiği Anadolu'da yoğun Türk nüfusunu gördükten sonra Anadolu için Türkiye ülkesi, Türkiye toprağı anlamına gelen "Berrüt - Türkiye el-Ma'rûf bi Bilâdîr - Rûm" ifadelerini kullanmıştır. Dönemin Memlûk müellifleri; Mısır, Suriye ve Hicaz'a hâkim olan Memlûklular için Türkiye Devleti (ed-Devletût-Türkiye) ifadesini kullanırken Anadolu'yu, Türk ülkesi olarak isimlendirmişlerdir.

Oğuz Türklerinin Anadolu'ya Göç Etme Nedenleri		
Anadolu'nun önemli ticaret yolları üzerinde olması	İklim ve bitki örtüsünün Türklerin yaşamına uygun olması	Bizans'a karşı Sasanilerle askerî ittifak kurulması
Miryokefalon Savaşı'nın kazanılması	Bizans'ın eski gücünde olmaması	İlhanlıların baskısından kurtulma düşüncesi
Anadolu'nun verimli arazilere sahip olması	Haçlı Seferleri'ni engelleme çabası	Gaza ve cihat anlayışının etkisi

Oğuz Türklerinin Anadolu'ya göç etme nedenleri ile ilgili hazırlanan tabloda doğru ifadeler maviye boyanırsa aşağıdaki şekillerden hangisi ortaya çıkar?

2. Oğuzların Horasan'a Göç Etme Nedenleri

XI. yüzyılda yaşanan Oğuz göçleri ile ilgili genel bilgiler veren Semiha Hanım sınıf tahtasına yukarıdaki şemayı çizerek öğrencilerinden bu şemayı doldurmalarını istemiştir.

Aşağıdaki öğrencilerden hangisinin cevabı şemaya eklenirse konuyla ilgili yanlış bir bilgi verilmiş olur?

- A) **Aykut:** Kuraklık ve salgın hastalıkların ekonomik yapıyı olumsuz etkilemesi
- B) **Burcu:** Kıpçakların baskılarına maruz kalınması
- C) **Ünal:** Oğuz Yabgu Devleti'nin yıkılması
- D) **Nisa:** Katvan Savaşı'nın kaybedilmesi
- E) **Fatih:** Karahitayların saldırılarından kurtulma düşüncesi

3. I. Fetih II. İstimalet III. İstila IV. İskân

1040 yılında gerçekleşen Dandanakan Savaşı'ndan sonra Büyük Selçuklu Devleti'nin resmen kurulmasıyla Anadolu'ya yönelik Türk akınları belirli bir plan ve sistem dâhilinde gerçekleşmiştir. 1048 yılında kazanılan Pasinler Savaşı ile Doğu Anadolu'da Bizans'a ait önemli üsler ve kaleler Selçukluların eline geçmiştir. İbrahim Yinal, Gümüş Tekin ve Afşin Bey gibi birçok komutan Bizans'a ait önemli bölgeleri almıştır. 1071 yılında kazanılan Malazgirt Savaşı'ndan sonra Oğuz Türkmenlerinin belirlenen bölgelere yerleştirilmesiyle Anadolu'nun Türkleşme süreci başlamıştır.

Tarih dersinde Sıtkı Bey öğrencilerine dağıtmış olduğu kavram kartları ile yukarıdaki metinde bahsedilen gelişmeler arasında ilişki kurmalarını istemiştir.

Buna göre aşağıdaki kavram kartlarından hangilerini kullanan bir öğrencinin konuyu yeterli düzeyde kavradığı kabul edilebilir?

- A) I + III B) I + IV C) II + III
- D) II + IV E) III + IV

4. Esra Hanım'ın, "Türklerin Anadolu'yu fethetmesini kolaylaştıran etkenler nelerdir?" sorusuna öğrencisi Tuğçe şu cevapları vermiştir:

- I. Bizans İmparatorluğu'nda yaşanan taht kavgalarının merkezî otoriteyi zayıflatması
- II. Siyasi, dinî ve ekonomik baskılara uğrayan halkın Selçukluları kurtarıcı olarak görmesi
- III. Miryokefalon Savaşı ile Bizans'ın direncinin kırılması
- IV. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Alp Arslan'ın komutanlarına kılıç hakkı bahşetmesi
- V. Önemli geçit ve yolların Selçukluların eline geçmesi

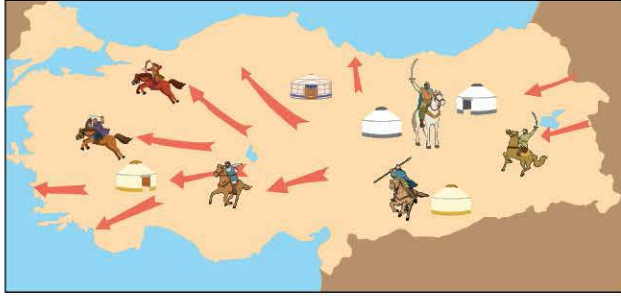
Buna göre Tuğçe kaç numaralı alanda yanlışlık yapmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

TEST 2

1.

Yukarıdaki görsele bakıldığında;

- I. Türk kültürünün Anadolu'ya yayıldığı,
 - II. Anadolu'nun demografik yapısının değiştiği,
 - III. Bizans'ın Anadolu hâkimiyetinin sona erdiği
- çıkarımlarından hangileri yapılabilir?**

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2.

Oğuz Göçleri ve Anadolu	D	Y
Türk toplulukları Anadolu'ya yerleşmek için Doğu Roma İmparatorluğu ile mücadele etmiştir.		
Alp Arslan Dönemi'nde Anadolu'ya keşif ve ganimet amaçlı ilk Türkmen akınları düzenlenmiştir.		
Anadolu XII. yüzyıldan itibaren Batılılar tarafından Türkiye olarak anılmaya başlanmıştır.		
Malazgirt Savaşı'ndan sonra Selçuklular Anadolu'yu yurt edinme politikasını uygulama fırsatı bulmuştur.		
Türkiye adı ilk defa Çin kaynaklarında Maverâünnehir bölgesi için kullanılmıştır.		

Semih Bey'in, "Oğuz Göçleri ve Anadolu" konusunun işlendiği derste uyguladığı Doğru - Yanlış etkinliğinde öğrencisi Yaren tam puan almıştır.

Buna göre Yaren'in yanıt anahtarları aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A)

D	Y
✓	
	✓
✓	
	✓
✓	

 B)

D	Y
	✓
✓	
	✓
✓	
	✓

 C)

D	Y
✓	
	✓
✓	
	✓
✓	

 D)

D	Y
✓	
	✓
✓	
	✓
✓	

 E)

D	Y
✓	
	✓
✓	
	✓
✓	

3.

Anadolu Akınları ve Hâkimiyet

Anadolu akınları ve hâkimiyet ile ilgili hazırlanan kavram şemasında 3 doğru cevaba ulaşmak isteyen bir öğrenci hangi renkteki oku takip etmelidir?

- A) → B) → C) → D) → E) →

4.

Türk devlet geleneğine uyarak Anadolu'da yapılan akınlarda ele geçirilen bölgeleri komutanların ve hanedan üyeleri arasında paylaştırdım.

Sultan Alp Arslan'ın bu uygulama ile aşağıdakilerden hangisini amaçladığı savunulabilir?

- A) Merkezî otoriteyi güçlü tutma
B) Feodal yapılanmanın önüne geçme
C) Bizans İmparatorluğu'nu barışa zorlama
D) Anadolu'nun fetih sürecini hızlandırma
E) Gazneli ve Karahanlıların baskısından kurtulma

1-B

2-A

3-C

4-D

BİLGİ

3 - Türkiye Selçuklu Devleti (1077 - 1308)

Süleyman Şah Dönemi (1077 - 1308)

- İznik merkezli Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurucusudur.
- Nikiforos Botaneiates'un Bizans İmparatoru olmasına yardımcı olmuştur.
- Çanakkale Boğazı'nın Anadolu yakasında Gümrük İdaresi kurarak buradan geçen gemilerden vergi almıştır.
- Dragos Çayı Antlaşması ile Bizans'ı vergiye bağlamış ve batı sınırını güvence altına almıştır.
- Bizansla yapılan antlaşmadan sonra güneye yönelen Süleyman Şah'ın Tarsus, Adana, Antep ve Antakya'yı fethetmesi Suriye Selçuklu Meliki Tutuş'la aralarının bozulmasına sebep olmuştur. 1086 yılında Antakya yolunda Suriye Selçuklu Meliki Tutuş ile yapılan savaşta öldürülmüştür.

Fetret Devri (1086 - 1092)

Süleyman Şah'ın öldürülmesinden sonra oğulları Kılıç Arslan ve Davut Kulan Arslan'ın da Melikşah tarafından İsfahan'a götürülmesi üzerine Ebu'l - Kasım'ın devleti yönettiği dönemdir.

I. Kılıç Arslan Dönemi (1092 - 1107)

- Melikşah'ın ölümünden sonra esaretten kurtularak İznik'e gelmiş ve devleti Ebu'l - Kasım'dan devralmıştır.
- Süleyman Şah'ın vefatı ile bozulan devlet düzenini sağladıktan sonra Bizans üzerinde baskı kurmuştur.
- Kayınpederi Çaka Bey'i öldürmesi Bizans'ın Batı Anadolu'da kaybettiği otoritesini yeniden kurmasına ortam hazırlamıştır.
- I. Haçlı Seferi sırasında İznik'in düşmesi üzerine başkenti Konya'ya taşımıştır.
- Haçlı ordularına karşı Eskişehir yakınlarında yapılan Dorileon Savaşı'nı kaybetmiştir.
- Diğmaçoğulları ile İnaloğulları beyliklerini ortadan kaldırmış ve Danişmentlilerden Malatya'yı almıştır.
- I. Kılıç Arslan'ın Musul'u alarak hutbeyi kendi adına okutması ve Rahle şehri meselesi nedeniyle Büyük Selçuklu Devleti ile arası açılmıştır. Habur Irmağı kenarında Emir Çavlı'ya karşı yapılan savaşta kaybeden I. Kılıç Arslan ırmağı geçmeye çalışırken boğularak ölmüştür.

I. Mesut Dönemi (1116 - 1155)

- Danişmentli beyi olan kayınpederi Emir Gazi'nin yardımıyla Türkiye Selçuklu tahtına çıkmıştır. Emir Gazi'nin ölümünden sonra Danişmentlilerden Ankara, Çankırı, Kastamonu, Sivas, Malatya ve Elbistan'ı almıştır.
- Türkleri Anadolu'dan atmak için büyük bir ordu ile harekete geçen Bizans İmparatoru Manuel Komnenos'u Konya yakınlarında mağlup etmiştir. II. Haçlı ordusunun Anadolu'ya doğru ilerlemesi üzerine Bizans'la antlaşma yaparak Antalya ve çevresindeki bazı yerleri Bizans'a bırakmıştır.
- 1147'de II. Haçlı Seferi'ne çıkan Haçlı ordusunu Dorileon Muharebesi'nde mağlup etmiştir.
- I. Mesut, geleneğe uyarak ülkesini Kılıç Arslan, Dolat ve Şahinşah adlı oğulları arasında paylaşmıştır; Elbistan meliki olan II. Kılıçarslan'ı veliat ilan etmiştir.

UYARI

I. Mesud Dönemi'nde ilk defa madeni para bastırılmış, ilk defa kurumsallaşma ve bayındırlık hareketleri de başlatılmıştır.

II. Kılıç Arslan Dönemi (1155 - 1192)

- Danişmentlilerden Malatya alınarak bu devlete son verilmiştir.
- Uluborlu, Eskişehir ve Kütahya Bizans'tan alınarak sınırlar Denizli'ye kadar genişletilmiştir.
- Türkiye Selçuklu Dönemi'ne ait ilk kervansaray olan Alay Han kurulmuş ve ilk altın para bastırılmıştır.
- Ölmeden önce ülkeyi 11 oğlu arasında paylaşırması çocukları arasında taht kavgalarının başlamasına ve devletin zayıflamasına neden olmuştur.
- Türkleri Anadolu'dan tamamen atmak için harekete geçen Bizans İmparatoru Manuel Komnenos'u 1176 yılında yapılan Miryokefalon Savaşı'nda mağlup etmiştir.

Miryokefalon Savaşı'nın Sonuçları

- Bizans savunmaya Türkiye Selçuklularını taarruza geçmiştir.
- Bizans'ın Anadolu'yu Türklerden geri alabilme umutları sona ermiştir.
- Anadolu kesin olarak Türk yurduna dönüşmüştür. Bu tarihten sonra Anadolu'ya Türkiye denmeye başlanmıştır.
- Türklerin batıya ilerleyişi hızlanmış ve Batı Anadolu'da Türk nüfusu artmıştır.
- Anadolu'daki ticaret yollarının denetimi büyük ölçüde Türkiye Selçuklu Devleti'ne geçmiştir.

TEST 2

3. SEANS: ANADOLU'DA SELÇUKLU - BİZANS MÜCADELESİ

Devlet	Mimari Eser
Türkiye Selçukluları	<ul style="list-style-type: none">• Gevher Nesibe Darüşşifası• Caca Bey Medresesi• Alay Han
Artuklular	<ul style="list-style-type: none">• Babüsur Cami• Malabadi Köprüsü• Hatuniye Medresesi
Mengücekliler	<ul style="list-style-type: none">• Divriği Ulu Cami
Danişmentliler	<ul style="list-style-type: none">• Yağlıbasan Medresesi

Buna göre Türk siyasi teşekkülleriyle ilgili,

- Anadolu'yu bayındır hâle getirmişlerdir.
- Halkın yaşam standartlarını yükseltmeye çalışmışlardır.
- Sosyal devlet anlayışını benimsemişlerdir.

İfadelerinden hangileri kullanılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2.

Babam Süleyman Şah'ın Adana, Tarsus ve Antakya'yı fethetmesi Suriye Mülki Tutuş ile arasını açmıştır. 1086 yılında yapılan Ayn Selem Savaşı'nda babam öldürüldü. Kardeşim Davut Kulan Arslan'la birlikte Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah'ın emri ile İsfahan'a götürüldük.

Melikşah'ın bu tutumu;

- Türkiye Selçuklu Devleti'nin güçlenmesini engellemek,
 - Anadolu'daki siyasi gücünü korumak,
 - hanedan üyeleri arasındaki rekabete son vermek
- #### gerekçelerinden hangileri ile açıklanabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

3.

1077 yılında İznik merkezli Türkiye Selçuklu Devleti'ni kurdum. Bizans içerisinde yaşanan taht kavgalarından yararlanarak Kocaeli Yarımadası'nı, Üsküdar'ı ve Kadıköy'ü ele geçirdim. Gümrük İdaresi kurarak boğazlardan geçen gemilerden vergi aldım. Dragos Çayı Antlaşması ile Bizans'ı vergiye bağladım. Adana, Antakya ve Tarsus'u alarak hedefim olan Halep'e yönelmem Ayn Selem Savaşı'na neden olmuştur.

Bu bilgiye göre Süleyman Şah ile ilgili,

- Devletin sınırlarını doğu - batı istikametinde genişletmiştir.
- Hazine gelirlerini arttıracak girişimlerde bulunmuştur.
- Anadolu'da siyasi birliği kurmuştur.
- Bölgesindeki gelişmeleri yakından takip etmiştir.
- Bizans'a karşı üstünlüğünü kabul ettirmiştir.

Çıkarımlardan hangisine ulaşamaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

Türkiye Selçuklu Devleti ile ilgili hazırlanan kavram şemasında kaç numaralı alanda yanlışlık yapılmıştır?

- A) 1 ve 7 B) 2, 5 ve 6 C) 1, 2 ve 7
D) 3 ve 4 E) 3, 4 ve 5

TEST 4

1.

Metin Düzeltme

1096 yılında başlayan II. Haçlı Seferi'nde Haçlıların İznik'i ele geçirmesi üzerine II. Kılıç Arslan başkenti Kayseri'ye taşımış ve Haçlılara karşı Fatımiler ile askerî ittifak kurmuştur.

Yukarıdaki metinde kaç numaralı alanda herhangi bir düzeltme işleminin yapılmasına gerek yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2.

1. Miryokefalon Savaşı
2. Katvan Savaşı
3. Köseadağ Savaşı
4. Yassı Çimen Savaşı
5. Malazgirt Savaşı

Şeyma, Türkiye Selçukluları ile Doğu Roma İmparatorluğu arasında meydana gelen savaşları gösteren numaralandırılmış alanlara isabetli atış yaparsa görevini tamamlamış olacaktır.

Buna göre Şeyma'nın kaç numaralı alana isabetli atış yapması beklenebilir?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

3. Türkiye Selçuklu Devleti'nin kuruluş sürecinin uzamasında;

- I. Haçlı Seferlerinin başlaması,
 - II. Moğollar tarafından baskı altına alınması,
 - III. Büyük Selçuklularla girilen mücadelelerin kaybedilmesi
- durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

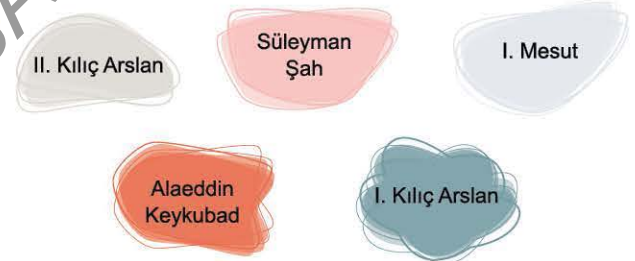
4.

Türkiye Selçuklu Devleti	D	Y
Oğuzların Kınık boyuna mensuplardır.		
Türklerin Anadolu'da kurmuş oldukları ilk siyasi organizasyondur.		
Boğazlar üzerinde hâkimiyet kuran ilk Türk devletidir.		
II. Kılıç Arslan Dönemi'nde ilk altın parayı bastırmışlardır.		
Alaeddin Keykubad Dönemi'nde Türkçe'yi resmi dil olarak kabul etmişlerdir.		

Doğru - Yanlış etkinliğinde tam puan almak isteyen bir öğrencinin aşağıdaki yanıtlardan hangisini vermesi beklenebilir?

- A) Y - D - Y - D - D B) D - Y - Y - D - D
C) Y - D - Y - D - Y D) D - Y - D - D - Y
E) D - Y - D - Y - D

5.

Yukarıdaki kavram kartlarını sınıfa getiren Emel Hanım öğrencilerinden birer kart seçmelerini ve seçtikleri kartlardaki hükümdarların dönemine ait önemli bir özelliği söylemelerini istemiştir.

Aşağıdaki öğrencilerden hangisinin yapmış olduğu açıklama yanlıştır?

- A) Yeliz : Hayattayken ülkeyi on bir oğlu arasında paylaşmıştır.
B) Nihal : Boğazın Anadolu yakasını kontrol altına almıştır.
C) Ela : Türkiye Selçuklu Devleti'nin ilk madenî parasını bastırmıştır.
D) Ceyda : Türkiye Selçuklu tarihinin ilk ve tek deniz aşırı seferini düzenlemiştir.
E) Hazal : Danişmentiler Beyliği'ne son vermiştir.

BİLGİ

4 - Anadolu'da Devletleşme Süreci - I

Orta Asya'daki ilk dönemlerinden itibaren Türkler boylar birliği şeklinde teşkilatlanmıştır. Bu sistemde toplumun en küçük birimi olan ailelerin birleşmesiyle uruglar, urugların birleşmesiyle boylar oluşmuştur. Ailelerin ve sülalelerin reisleri tarafından seçilen boy beyinin; törenin uygulanmasını sağlamak, adaleti gözetmek, ekonomik faaliyetleri yürütmek, dayanışmayı sürdürmek ve boyu korumak gibi sorumlulukları vardır. Türklerin boylar hâlinde konargöçer olarak yaşamlarını sürdürmeleri, merkezîyetçi yapının güçlenmesini engellemiştir.

Devlet Yönetimi

Kut anlayışının geçerli olduğu Türkiye Selçuklularında hükümdarların yönetme yetkisini Allah'tan aldığı ve yaptığı işlerden de ancak ona karşı sorumlu olduğu prensibi benimsenmiştir. Ülkenin her yerinde Sultan adına hutbe okutma ve para bastırma geleneği bu dönemde de uygulanmıştır. Halifeyi manevi önder gören hükümdarlar Abbasi halifesinden menşur (onay) olarak meşruiyetlerinin kaynağını dine dayandırmışlardır.

Hükümdarın Görevleri: Halkın mutluluk ve refahını sağlamak, ülkeyi adaletli bir şekilde yönetmek, orduya komuta etmek, paranın değerini korumak, üst düzey görevlileri atamak, gerekli hallerde yabancı elçileri kabul etmek ve büyük divana başkanlık yapmak hükümdarların belli başlı görevleridir.

Hükümdar Unvanları: Türkiye Selçuklu hükümdarları sultan, keykubad, keyhüsrev, keykavus, gıyaseddin ve rükneddin gibi unvanlar kullanmışlardır.

UYARI

Türkiye Selçuklu sultanlarının güçlerini ifade etmek için keykubad, keyhüsrev ve keykavus gibi unvanlar kullanmaları Fars (İran) kültüründen etkilendiklerini göstermektedir.

Veraset Sistemi

Kut anlayışının ortaya çıkardığı ülke hanedanının ortak malı anlayışının hakim olduğu Türkiye Selçuklularında tahta kimin geçeceği konusu kesin bir hükme bağlanmadığı için melikler arasında taht kavgaları yaşanmıştır. Taht kavgalarını engellemek isteyen Selçuklu sultanları oğullarından birini veliaht olarak seçseler de bu durum taht kavgalarını önlemeye yetmemiştir.

Melikler

Türkiye Selçuklularında sultanın erkek çocukları Melik sıfatıyla belli başlı merkezlere atabey adı verilen hocalar nezaretinde yönetim tecrübesi kazanmak ve halkı yakından tanımak amacıyla yönetici olarak gönderilmişlerdir. Merkezîyetçi yapıyı korumak isteyen Türkiye Selçuklularında meliklerin kendi adlarına hutbe okutmaları, para bastırmaları ve yabancı devletlere antlaşma imzalamaları yasaklanmıştır.

Divan Teşkilatı

Büyük Divan'a Bağlı Divanlar ve Görevleri		
Divan-ı	Görevi	Başkanı
Tuğra (İnşa)	İç ve dış yazışmalardan sorumludur.	Tuğrai veya Münşi
Divan-ı İşraf	Askerî ve hukukî işler dışında her türlü faaliyetlerin denetimini yapmıştır.	Müşrif
Divan-ı Arz	Askerî işlerden sorumlu divandır.	Arz'ül Ceys Emir-i Arz
Divan-ı Mezalim	Ağır siyasi suçlara bakan divandır.	Sultan
Divan-ı İstifa	Mali işlere bakan divandır.	Müstevfi
Niyabet'i Saltanat	Padişah merkezde olmadığı zaman yerine bakan divandır.	Naib
Divan-ı Pervane	Arazi defterlerini tutan ve ikta dağıtımını yapan divandır.	Pervaneci
Divan-ı Berid	İstihbarat ve postacılık görevini yerine getiren divandır.	Sahib-i Berid

Ordu Teşkilatı

Hassa Askerleri: Hükümdarın sürekli yanında bulunan atlı ve yaya askerlerdir. Üç ayda bir devletten maaş almışlardır.

Sipahiler (Ikta Askerleri): Tamamen Türklerden oluşan askerlerdir. Maaş yerine ikta (dirlik) denilen tımarları alan sipahiler genelde atlı birliklerdir. Savaş zamanı ikta sahibi ile birlikte orduya katılmışlardır.

Türkmenler: Uç bölgelerinde her an savaşa hazır durumda bulunan birliklerdir.

Vassal Kuvvetler: İhtiyaç duyulduğu zaman savaşa davet edilmişlerdir.

Ücretli Askerler: Ecr-i Has veya Haşer adı da verilen Rum, Frank, Rus ve Ermeni gibi milletlerden oluşturulan askerî birliklerdir.

Donanma: Deniz savaşlarına katılarak sahillerin güvenliğini sağlamışlardır. Donanma komutanlarına "reisü'l - bahr" denilmiştir.

UYARI

Türkiye Selçuklularında görülen donanma, Niyabet-i Saltanat ve Divan-ı Pervane gibi yapılar Büyük Selçuklu Devleti'nde oluşmamıştır.

1.

Yukarıdaki şemanın doğru olabilmesi için "?" işareti ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi yazılamaz?

- A) Donanma
B) Divan-ı Pervane
C) Niyabet-i Saltanat Divanı
D) Gulam sistemi
E) Ortak saltanat (Eş hükümdarlık)

2.

Türkiye Selçuklu Devleti		İdari	Askerî	Mali	Dinî	Hukukî
1	Divan-ı Saltanat	✓	✓	✓		✓
2	Reisül bahr		✓			
3	Bargâh	✓				
4	Ahîlik			✓	✓	
5	Emir-i Dağ				✓	
6	Gulam sistemi		✓	✓		✓

Yukarıdaki tabloda kaç numaralı alanlarda yanlışlık yapılmıştır?

- A) 1 ve 2
B) 2 ve 3
C) 3 ve 4
D) 4 ve 5
E) 5 ve 6

3. Öykü, "Türkiye Selçuklularında saray, hem devletin idare edildiği merkez hem de hükümdarın şahsî ikametgâhıdır." demiştir.

Nisa ise sarayın;

- I. dergâh,
II. bargâh,
III. gulamhane

adları ile anıldığından bahsetmiştir.

Nisa yukarıdakilerden hangilerini söyleseydi Öykü'ye doğru bilgi vermiş olurdu?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

4. Berna Öğretmen'in, "Anadolu Selçuklu Devleti'nde hükümdarların keyhüsrev, keykubat ve keykavus gibi unvanlar kullanmaları hangi kültürden etkilendiklerine kanıt olarak gösterilebilir?" sorusuna öğrencileri şu yanıtları vermiştir:

Azra: Fars

Berk: Helen

Eda: Roma

Musa: Hint

Gül: Mısır

Buna göre öğrencilerden hangisi Berna Öğretmen'in sorusuna doğru yanıt vermiştir?

- A) Gül
B) Musa
C) Azra
D) Berk
E) Eda

5. Türkiye Selçuklularında, devlet hükümdar ailesinin ortak malı olarak kabul edilir ve şehzadeler arasında paylaştırılırdı.

Türkiye Selçuklularında eyaletlerin başında "muhtesip" adı verilen askerî valiler bulunurdu.

Türkiye Selçuklularında sipahiler hükümdarın sürekli şehirlerin güvenliğinden "subaşılar" sorumludur.

Büyük Selçuklu Devleti'nde melik ve atabeylere verilen askerî, idari, mali ve hukukî bütün devlet işleri Divân-ı Selçuklularında terk edilmiştir.

Türkiye Selçuklu Devleti'nde askerî, idari, mali ve hukukî bütün devlet işleri Divân-ı Saltanat'ta karara bağlanırdı.

Türkiye Selçuklu Devleti ile ilgili hazırlanan tabloda yanlış olan bilgiler çıkartıldığında tablonun alacağı yeni şekil aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) B) C) D) E)

1.

Tablo I	
1	Divan-ı İşraf
2	Divan-ı İstifa
3	Divan-ı Tuğra
4	Divan-ı Pervane
5	Divan-ı Arz

Tablo II	
a	Ordunun ihtiyaçlarına cevap veren, devletin savunma ile ilgili işlerinin yürütüldüğü divandır.
b	Devletin iç ve dış yazışmalarını yürüten divandır.
c	Askerî ve adli işler dışındaki denetlemeden sorumlu divandır.
d	İkta ve diğer toprak işleriyle ilgilenen divandır.
e	Devletin mali işleriyle ilgilenen divandır.

Tablo I ve Tablo II'deki bilgiler aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak eşleştirilmiştir?

- A) 1-c, 2-e, 3-b, 4-d, 5-a
B) 1-c, 2-e, 3-d, 4-b, 5-a
C) 1-a, 2-b, 3-c, 4-e, 5-d
D) 1-a, 2-d, 3-c, 4-e, 5-b
E) 1-e, 2-d, 3-b, 4-a, 5-c

2. Aşağıdaki bulmacada soruların cevapları soldan sağa, çaprazlama veya yukarıdan aşağı doğru verilmiştir.

A	H	R	E	Y	T	N	Ö	K	B
P	Ü	A	H	E	G	A	Ş	I	A
R	E	İ	S	Ü	L	B	A	H	R
O	J	L	E	S	Ü	N	A	Ö	G
S	K	O	N	Y	A	D	F	B	A
K	U	C	E	İ	T	E	İ	Ü	H

Buna göre bulmacada aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabına yer verilmemiştir?

- A) Türkiye Selçuklularında doğrudan sultana bağlı olan maaşlı askerlere verilen isim nedir?
B) Selçuklularda melikleri devlet işlerinde eğiten görevli kimdir?
C) Selçuklularda donanma komutanları hangi isimle anılmıştır?
D) Selçuklularda devletin yönetildiği saraya verilen isim nedir?
E) I. Kılıç Arslan Dönemi'nde başkent yapılan şehrin adı nedir?

3. Nihan Hanım'ın, "Türkiye Selçuklu sultanlarının kendilerinden sonra tahta geçecek kişiyi veliht olarak tayin etmelerinde etkili olan nedenler nelerdir?" sorusuna öğrencileri şu yanıtları vermiştir:

Hazal : Taht kavgalarını önlemek

Çiğdem : Dış tehditlere karşı ülkeyi korumak

Nida : Harem'in yönetim üzerindeki etkisini kırmak

Ömür : Siyasi istikrarı korumak

Buna göre öğrencilerden hangileri Nihan Hanım'ın sorusuna doğru yanıt vermiştir?

A) Hazal - Çiğdem

B) Nida - Ömür

C) Ömür - Hazal

D) Çiğdem - Nida

E) Nida - Hazal - Ömür

4. Türkiye Selçuklu Devleti'nde hükümdar çocuklarının melik unvanı ile illere yönetici olarak atanmasında;

- I. sınır bölgelerindeki güvenliği arttırmak,
II. devlet idaresinde tecrübe kazanmalarını sağlamak,
III. halkı yakından tanımalarına imkân tanımak

durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) II ve III

5. Türkiye Selçuklularının;

- ülkeyi eyaletlere ayırarak başlarına valilerin gönderilmesi,
- meliklere para bastırma ve hutbe okutma gibi yetkilerin verilmemesi,
- atabeylerin yetkilerinin sınırlandırılması,
- ikta sistemine dayanan askerî birliklerin kurulması

uygulamalarının aşağıdakilerden hangisine yönelik olduğu savunulabilir?

A) Tarımsal üretimde sürekliliği sağlamak

B) Yerel beylerin güçlerini pekiştirmek

C) İran kökenli devlet adamlarını yönetimden uzaklaştırmak

D) Merkeziyetçi yapıyı güçlendirmek

E) Taht kavgalarını önlemek

Tarih dersinde yukarıdaki kavram kartlarını sınıfa getiren Yelda Hanım öğrencilerinden birer kart seçmelerini ve kartlarda yazan kavramın tanımını yapmalarını istemiştir.

Aşağıdaki öğrencilerden hangisinin yapmış olduğu tanım yanlıştır?

- A) **Cenk** : Melikleri yönetim tecrübesi kazanması için eğiten devlet adamı, öğretmen
- B) **Burcu** : Şehrin güvenliğinden sorumlu olan görevli
- C) **Sinan** : Bizans ve Ermeni sınır bölgelerinde askerî, hukuki ve ekonomik yapıyı düzenleyen görevli
- D) **Melek** : Boyların bir araya gelmesiyle oluşan topluluk, millet
- E) **Vurul** : Arazi işlerinden sorumlu olan ve bunlarla ilgili işleri düzenleyen menşurlar ile beratları hazırlayan görevli

2. Öğretmen:

"Ailelerin ve sülalelerin reisleri tarafından seçilen boy beyinin sorumlulukları nelerdir?" sorusuna,

Öğrenci:

- I. Adaleti gözetmek
 II. Dini törenleri yönetmek
 III. Ekonomik faaliyetleri yürütmek
 IV. Boyun menfaatlerini korumak
 V. Dayanışmayı sağlamak

cevaplarını vermiştir.

Buna göre öğrenci kaç numaralı alanda yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Türkiye Selçuklu sultanlarından I. İzzeddin Keykâvus tahta çıktıktan sonra Şeyh Mecdüddin İshak'ı Bağdat'a göndermiştir. Halife Nâsır - Lidînillâh elçiyi vermiş olduğu menşurla İzzeddin Keykavus'un saltanatını tasdik etmiştir.

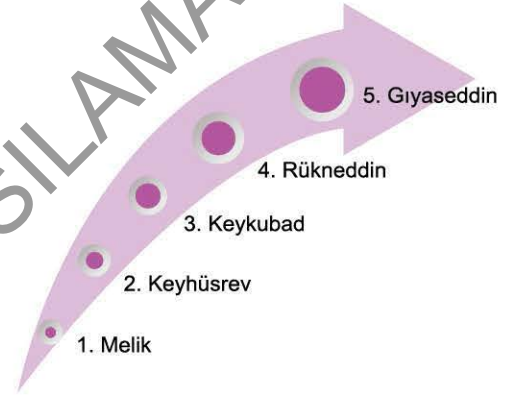
İzzeddin Keykavus'un bu uygulama ile;

- I. siyasi otoritesini pekiştirme,
 II. halkın itaat etmesini sağlama,
 III. iktidarını meşrulaştırma

amaçlarından hangilerini hedeflediği savunulabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
 D) II ve III E) I, II ve III

4. Aşağıdaki diyagramda Türkiye Selçuklu Devleti'nde kullanılan hükümdarlık unvanları verilmiştir.

Buna göre diyagramda kaç numaralı alanda yanlıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

5.

Savaş esirleri arasında seçilen, halktan toplanan veya hediye alınan küçük yaşta çocukların yeteneklerine göre "babayanlar" tarafından eğitilmesiyle oluşturulan askerî birliklerdir. Üç ayda bir "bisteganî" adı verilen maaşı almışlardır.

Nihan Öğretmen'in çeşitli bilgiler verdiği bu askerî birlik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sipahiler B) Türkmenler C) Akıncılar
 D) Hassa Askerleri E) Vassal kuvvetler

BİLGİ

5 - Anadolu'da Devletleşme Süreci - II

Sosyal Hayat

Sosyal tabakalaşmanın olmadığı Türkiye Selçuklularında devletin resmî tasnifine göre halk üç gruba ayrılmıştır.

Şehirliiler

Askerler, devlet memurları, ilmiye sınıfı, esnaf, zanaatkâr ve şehir halkından oluşmuştur. Şehirler büyüklüğüne ve nüfusuna göre subaşı ve melik gibi idarecilerce yönetilmiştir.

Köylüler

Tarım ve hayvancılıkla uğraşan köylülerin başında köy kethüdası adı verilen görevli yer almıştır. Köylüler elde ettikleri ürün karşılığında ikta sahibine vergi ödemştir.

Konargöçerler

Kendilerine ait yaylak ve kışlakları olan konargöçerler genellikle hayvancılıkla uğraşmıştır. Devlet, konargöçerleri uç bölgelerine iskân ederek onları yerleşik hayata geçirmeye çalışmıştır.

Ahilik Teşkilatı

XIII. yüzyılda Ahi Evran tarafından oluşturulan Ahilik, şehirlerdeki esnaf ile zanaatkârların sosyal ve ekonomik yönden teşkilatlanmalarını sağlamıştır.

Ahiliğin Kurulma Nedenleri

Türkmenlerin İslamlaşma sürecini hızlandırmak, göçebe Türkmenleri yerleşik hayata geçirmek, gayrimüslim esnaf ve tüccarlarla rekabet edebilecek ekonomik güce ulaşmak, Anadolu'nun Türkleşmesini sağlamak, dinî ve ahlaki yapıyı koruma düşüncesi Ahilik teşkilatının kurulmasında etkili olan nedenlerdir.

Ahi Teşkilatının Görevleri

Devletle esnaf, üretici ile tüketici, halk ile devlet arasında adaleti sağlamak, ihtiyaca göre üretimi ayarlamak, piyasaya çıkan malları Narh etmek ve malları kontrol ederek kaliteyi korumak, gedik hakkı adı verilen iş yeri açma ruhsatı vermek, üyelerine mesleki eğitim verme ve kredi imkânı sunmak belli başlı görevleridir.

Ekonomik Hayat - Tarım

Tarımı Geliştirmek İçin Yapılan Çalışmalar

- Savaşlar sebebiyle boşaltılmış arazilere çiftçilikle uğraşan kitleler yerleştirilmiştir.
- Çiftçilere ücretsiz tohumluk buğday, zirai aletler ve çiftlik hayvanları dağıtılmıştır.
- Belirli dönemlerde vergi kolaylığı ve affı getirilmiştir.
- Tarla, bağ ve bahçelere kadar uzanan sulama sistemi kurulmuştur.
- Bazı olağanüstü dönemlerde halkın zararları devletçe karşılanmıştır.

UYARI

Türkiye Selçuklularında ülke topraklarının büyük bir kısmının miri arazi olması toprak ağalığı sisteminin ortaya çıkmasını engellemştir.

İkta Sistemi

Mülkiyeti devlete ait olan mirî arazilerde meliklere, emirlere ve valilere hizmet karşılığında verilen vergi toplama yetkisidir.

İkta Sisteminin Faydaları

İkta sistemi sayesinde devlet, bütçeden para ayırmadan asker yetiştirmiş, tarımsal üretimde süreklilik sağlanmış, taşrada devlet otoritesi güçlendirilmiş, toprak gelirleriyle memur maaşları karşılanmış, asayiş ve güvenlik sorunlarının oluşması engellenmiştir.

UYARI

Merkezî otoriteyi güçlendirmek amacıyla ikta sahiplerinin görev yerleri iki yılda bir değiştirilmiştir.

Ekonomik Hayat - Ticaret

Ticareti Geliştirmek İçin Yapılan Faaliyetler

- Ticaret yolları üzerine "Darüz - ziyafe" olarak da adlandırılan kervansaraylar inşa edilmiştir. Kervansaraylarda barınma, aşevi, mescid, nalbant, hamam, veteriner, eczane, ticari depolar ve kütüphane gibi hizmetler belli bir süre ücretsiz verilmiştir.
- Kervan ticaretinin aksamaması için geniş ve düzgün yollar yapılmıştır.
- Ticaret yolları üzerinde sıkı bir güvenlik ağı oluşturulmuştur.
- Devlet sigorta sistemi devreye sokulmuştur.
- Gümrük vergileri düşürülerek dış ticaret geliştirilmeye çalışılmıştır.
- Venedik ve Kıbrıs Krallığı ile ticari antlaşmalar imzalanmıştır.
- Sinop, Alanya, Antalya ve Suğdak alınarak deniz ticareti geliştirilmeye çalışılmıştır.
- Hanlar, kapalı çarşılar ve büyük pazar yerleri oluşturularak ticari hayat canlı tutulmuştur.

Kültürel Hayat

XIII. yüzyıl başlarında Konya'da Mevlânâ Celâleddîn-î Rumî Allah ve insan sevgisini işleyen şiirler yazmıştır. Muhyiddin Arabi, Sadrettin Konevi ile Necmeddin Razi tasavvuf alanında önemli çalışmalarda bulunmuşlardır. Yunus Emre Türkçe tasavvufi şiirleri ile halk arasında itibar görmüştür. Ünlü tarihçi İbn-i Bibi yazdığı eserlerle hükümdarlar ve devlet yönetimi hakkında önemli bilgiler vermiştir.

Mimari

Konya Alâeddin Cami, Kayseri Hunat Hatun Cami ve Külliyesi, Konya Taş Mescit, Sırçalı Mescit, Karatay Mescidi, Sahip Ata Cami, Caca Bey Medresesi, Amasya Gök Medrese, Alay Han ve Kubadabad Sarayı günümüze ulaşan önemli mimari eserlerdir.

1.

Ahi Teşkilatının Görevleri
?
?
?
?

XIII. yüzyılda Ahi Evran tarafından oluşturulan Ahilik teşkilatı hakkında çeşitli bilgiler veren Hayriye Öğretmen sınıf tahtasına yukarıdaki şemayı çizerek öğrencilerinden bu şemayı doldurmalarını istemiştir.

Aşağıdaki öğrencilerden hangisinin cevabı şemaya eklenilirse konuyla ilgili yanlış bir bilgi verilmiş olur?

- A) **Azra:** İhtiyaca göre üretimi ayarlamak
 B) **Merthan:** Piyasaya çıkan malları narh etmek
 C) **Hülya:** İthalatı kolaylaştıracak yasal düzenlemeleri gerçekleştirerek
 D) **Özer:** Üyelerine mesleki eğitim vermek
 E) **Sevilay:** Malları kontrol ederek kaliteyi korumak

2.

İkta Sistemi

Mülkiyeti devlete ait olan mirî araziler meliklere, emirlere ve valilere hizmet karşılığı verilirdi. Arazi iyi işletildiği sürece verilen kişide kalır ve miras olarak bırakabilirdi. Araziyi üç yıl boyunca işletemeyen kişilerden tarlanın işletme hakkı geri alınırdı. İkta sahipleri kendilerine verilen araziler üzerinde asker besleme ve bu askerlerin eğitiminden sorumludur. Savaş zamanı bu askerlerle birlikte savaşa katılan ikta sahipleri aynı zamanda buldukları bölgede vergileri toplar ve güvenliği sağlardı.

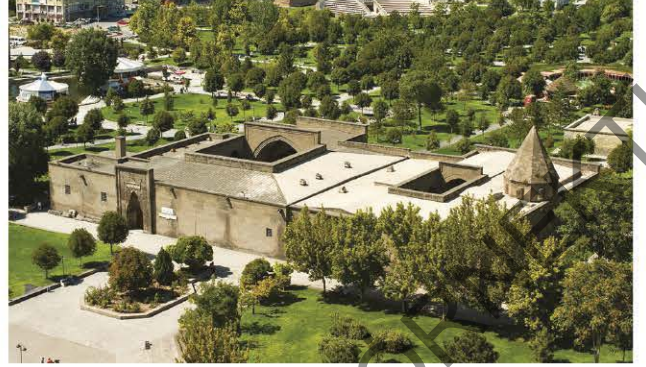
Buna göre ikta sistemi ile;

- I. askerî masrafları azaltma,
 II. devlet otoritesini koruma,
 III. ülke topraklarını değerlendirmeye

amaçlarından hangilerinin hedeflendiği savunulabilir?

- A) Yalnız I
 B) I ve II
 C) I ve III
 D) II ve III
 E) I, II ve III

3.

Gevher Nesibe Şifaiyesi: Selçuklu hükümdarlarından II. Kılıçarslan'ın kızı Gevher Nesibe Sultan tarafından vasiyet edilen ve ağabeyi I. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından 1206 yılında inşa ettirilen tıp eğitimi veren medrese ve hastahanedir. Halka ücretsiz hizmet veren şifahanede dahiliye, cerrahi ve göz ile akıl ve ruh hastalıkları bölümlerinin yanı sıra bir eczane bulunmaktadır.

Bu bilgilerden hareketle Türkiye Selçukluları ile ilgili;

- I. sosyal devlet anlayışının benimsendiği,
 II. "Devlet halk içindir." prensibinin önemsendiği,
 III. tıp eğitimi ve sağlık hizmetlerinin birlikte yürütüldüğü
- yorumlarından hangileri yapılabilir?**

- A) Yalnız I
 B) I ve II
 C) I ve III
 D) II ve III
 E) I, II ve III

4.

Buna göre Türkiye Selçukluları ile ilgili;

- I. çok uluslu toplumsal yapıya sahip olduğu,
 II. farklı kültürlerin etkisinde kaldığı,
 III. eğitimin özerk kurumlarca yürütüldüğü
- çıkarımlarından hangileri yapılabilir?**

- A) Yalnız I
 B) I ve II
 C) I ve III
 D) II ve III
 E) I, II ve III

TEST 2

1. Öğretmen: Türkiye Selçuklu Devleti'nde dış ticareti geliştirmek için hangi düzenlemeler yapılmıştır?

sorusuna

Öğrenci: ---

cevabını vermiştir.

Yukarıdaki boşluğa;

- I. devlet sigorta sisteminin yürürlüğe girmesi,
- II. Venedik ve Kıbrıs krallıkları ile antlaşmaların imzalanması,
- III. düşük gümrük tarifesinin uygulanması

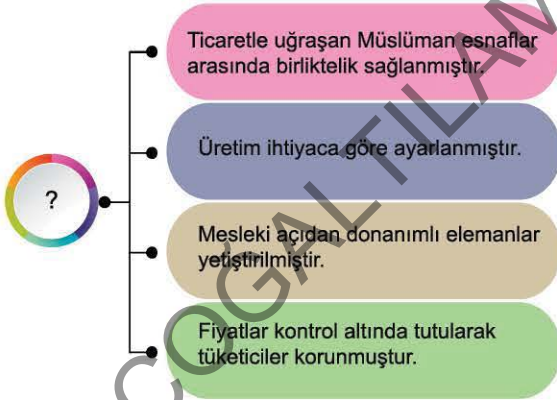
cevaplarından hangileri yazılmalıdır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. "Türkiye Selçuklu Devleti'nde askerî harekâtlar genellikle ekonomik ve ticari çıkarları korumaya yönelik yapılmıştır." ifadesini kullanan bir tarihçi aşağıdakilerden hangisini görüşüne kanıt olarak gösteremez?

- A) Suğdak Seferi B) Sinop'un Fethi
C) Antalya'nın Fethi D) Köseadağ Savaşı
E) Alanya'nın Fethi

3.

Buna göre diyagramın doğru olarak tamamlanabilmesi için "?" işareti ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Ahi teşkilatı B) İkta sistemi
C) Vakıf teşkilatı D) Gulam sistemi
E) Atabeylik sistemi

4. Serdar Bey'in, "İkta sisteminin faydaları nelerdir?" sorusuna öğrencileri şu yanıtları vermiştir:

Hayal : Tarımsal üretimde süreklilik sağlanmıştır.

Yudum : Askerî masraflar azaltılmıştır.

Gülşen : İthalat - ihracat dengesi kurulmuştur.

Kübra : Merkezîyetçi yapı güçlendirilmiştir.

Özge : Toprak gelirleriyle bazı memurların maaşları karşılanmıştır.

Buna göre öğrencilerden hangisi Serdar Bey'in sorusuna yanlış yanıt vermiştir?

- A) Özge B) Gülşen C) Yudum
D) Kübra E) Hayal

5. Türkiye Selçuklularının doğudan gelen konargöçer Türkmenleri Ermeni ve Bizans sınırlarına yerleştirmelerinde, I. savunma tedbirlerini güçlendirme, II. merkezî otoriteyi koruma, III. Türkmenleri yerleşik hayata geçirme amaçlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

6. "Türkiye Selçukluları Sultan I. Mesud Dönemi'nde ekonomik bağımsızlığını kazanmıştır." ifadesini kullanan bir tarihçi aşağıdakilerden hangisini görüşüne kanıt olarak gösterebilir?

- A) Danışmentilerin Anadolu'daki üstünlüğüne son verilmesi
B) Kurumsallaşma çalışmalarının başlaması
C) İlk madenî paranın bastırılması
D) Haçlı ordularının Eskişehir önlerinde mağlup edilmesi
E) Batı kaynaklarında Anadolu için "Türkiye" ifadesinin kullanılması

0B850F85

1. 8 Mart 1220'de Türkiye Selçuklu Devleti ile Venedik arasında dostluk ve ticaret anlaşması imzalanmıştır. Anlaşmaya göre Selçuklu topraklarında Venediklilerin kendi aralarında veya diğer yabancılarla olan anlaşmazlıklara, oluşturulacak bir mahkeme heyeti tarafından bakılmasına izin verilmiş; ancak hırsızlık ve adam öldürme gibi suçlarda ise Selçuklu mahkemelerinin yetkili olduğuna karar verilmiştir.

Buna göre,

- I. Venediklilere Selçuklu ülkesinde ayrıcalıklar tanınmıştır.
- II. Diplomatik ilişkilerle ticari hayat canlandırılmak istenmiştir.
- III. Türkiye Selçukluları hukuksal birlikteliği bozacak kararlara imza atmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. XIII. yüzyılda Moğol istilasından kaçıp Alaeddin Keykubad'a sığınan Necmeddin Razi; "Müslümanlar emniyet, asayiş ve rahatı Selçuklu hanedanının mübarek çetresi gölgesinde buldular. Bu dindar padişahlar zamanında yapılan medreseler, camiler, köprüler ve diğer hayır müesseseleri hiçbir devirde yapılmamış; âlimlere ve halka gösterilen şefkat ve merhamet, girişilen gazalar ve kazanılan zaferler hiçbir zamanda vuku bulmamıştır." demiştir.

Bu ifadeye göre Türkiye Selçuklu Devleti ile ilgili;

- I. bayındırlık çalışmalarının yapıldığı,
- II. güçlü bir askerî yapıya sahip olduğu,
- III. ilim insanlarına değer verildiği,
- IV. boylar birliği yapılanmasının güçlendirildiği,
- V. sosyal devlet anlayışının benimsendiği

çıkarımlarından hangisine ulaşamaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Yasemin Öğretmen'in, "Türkiye Selçuklu Devleti'nde hangi uygulama, uluslararası ticareti geliştirirken yerli tüccarları olumsuz etkilemiştir?" sorusuna öğrencileri şu yanıtları vermiştir:

Sena : Devlet sigorta sisteminin benimsenmesi

Utku : Düşük gümrük tarifesinin uygulanması

Nil : Kervansarayların inşa edilmesi

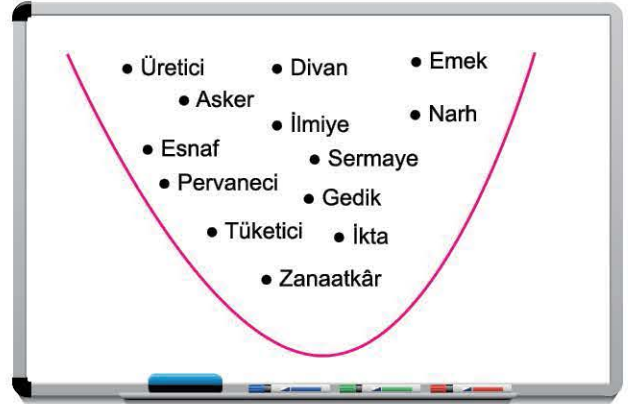
Zafer : Ticaret yolları üzerinde sıkı bir güvenlik ağının kurulması

Özlem : Ahi teşkilatının oluşturulması

Buna göre öğrencilerden hangisi Yasemin Öğretmen'in sorusuna doğru yanıt vermiştir?

- A) Utku B) Özlem C) Sena
D) Nil E) Zafer

4.

Sınıf tahtasına bir kavram havuzu çizen Semiha Öğretmen öğrencilerinden bu havuzdaki Ahilik teşkilatı ile ilgili olan kavramları çıkarmalarını istemiştir.

Buna göre aşağıdaki öğrencilerden hangisi Semiha Öğretmen'in sorusuna yanlış yanıt vermiştir?

- A) **Ayla**: Üretici - Tüketici
B) **Funda**: Gedik - Narh
C) **Mine**: İkta - Pervaneci
D) **Yeliz**: Sermaye - Emek
E) **Hazal**: Esnaf - Zanaatkâr

TEST 4

1. **Soru:**
Deniz ticaretindeki etkinliğini arttırmak isteyen Türkiye Selçukluları nereleri fethetmiştir?

Berkay Öğretmen'in sorusuna öğrencilerinin aşağıdaki cevaplardan hangisini vermesi beklenemez?

- A) Suğdak B) Alanya C) Sinop
D) İznik E) Antalya

Tarih sınavı için özet bilgiler çıkartan Buse, Türkiye Selçuklu Devleti'nde tarımı geliştirmek için yapılan düzenlemeler ile ilgili yukarıdaki şemayı hazırlamıştır.

Buna göre Buse kaç numaralı alanlarda yanlışlık yapmıştır?

- A) 1-3-6-7 B) 2-5-6-8 C) 1-3-4-7-8
D) 2-4-6-7 E) 2-3-5-6

3. **Durum I** I. İzzettin Keykavus Dönemi'nde Sinop fethedilerek Anadolu'nun çeşitli yerlerinden getirilen aileler buraya yerleştirilmiş ve büyük bir tersane kurulmuştur.
- Durum II** Moğolların, 1223 yılı başlarında Kırım sahilinde yer alan Suğdak'ı işgal etmesi ve Trabzon Rum İmparatorluğu'nun bölgeye yerleşme çabasına girmesi üzerine Kastamonu uç beyi Hüsameddin Çoban komutasındaki donama Suğdak Limanını ele geçirmiştir.

Bu iki durumun aşağıdakilerden hangisine yönelik olduğu savunulabilir?

- A) Karadeniz ticaretindeki etkinliği artırma
B) Siyasi bağımsızlığı sağlama
C) Moğolların Anadolu'ya yönelmesini engelleme
D) Uzlaşmacı dış politikalara ağırlık verme
E) İthalat - ihracat dengesini sınırlandırma

4. **Türkiye Selçuklu Devleti'ndeki,**

Gevher Nesibe şifahanesinde hastaların ücretsiz olarak tedavi edilmesi,

- II. gulam sistemine dayanan hassa kuvvetlerinin oluşturulması,
III. Alay Han kervansarayında yerli ve yabancı tüccarların üç gün ücretsiz kalması

uygulamalarından hangileri sosyal devlet anlayışına kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

5. Yaren Hanım'ın, "Türkiye Selçuklu Devleti'nde halk arasında tasavvufun yaygınlaşmasında ve sevilmesinde önemli hizmetler veren mutasavvıflar hangileridir?" sorusuna öğrencisi İbrahim şu yanıtları vermiştir:

1. Mevlânâ
2. Yunus Emre
3. Sadrettin Konevi
4. Muhyiddin Arabi
5. İbn-i Bibi

Buna göre İbrahim kaç numaralı alanda yanlışlık yapmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

1. Türkiye Selçuklu Devleti'nde Hukuk	
Şeri Hukuk	Temelini İslam hukukundan alan esaslardır. Miras, boşanma, evlenme, nafaka, velayet ve vakıflarla ilgili davalara bakmışlardır. Davalar kadılar tarafından yürütülmüştür. Kadının verdiği karara itiraz edilirse kadınlardan oluşan bir kurul tarafından karar tekrar gözden geçirilmiştir.
Örfi Hukuk	Kaynağını Töre'den almıştır. Askerî, mali ve yönetim konularındaki kanunları kapsamıştır.

Buna göre,

- Hz. Muhammed'in sözleri örnek alınmıştır.
- Gelenek ve görenekler hukuk sisteminin şekillenmesinde etkili olmuştur.
- Hukuksal alanda birliktelik sağlanamamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. Birlik	Açıklama
?	Savaş esirleri arasında seçilen, halktan toplanan veya hediye alınan küçük yaşta çocukların yeteneklerine göre "babayanlar" tarafından eğitilmesiyle oluşturulan askerî birliklerdir. Üç ayda bir "bistegani" adı verilen maaş alan bu birlikler Türkiye Selçuklu Devleti'nin merkez kuvvetlerini oluşturmuştur.

Yukarıdaki açıklama dikkate alındığında "?" işareti ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Hassa Kuvvetleri B) Türkmenler
C) Tımarlı Sipahiler D) Azebeler
E) Akıncılar

3. Sorun	Şehzadeler arasındaki taht kavgalarının devleti zor durumda bırakması
Çözüm	Hükümdar tarafından velayet ilan edilen şehzadeler merkezde veya merkeze yakın bir vilayette görevlendirilmiştir.
Sorun	Şihne veya subaşı gibi hanedan üyesi olmayan yöneticilerin güçlenmesiyle devlet otoritesinin sarsılması
Çözüm	Devlet görevlilerinin belirli bir bölgede uzun süre kalacak şekilde idari yönetimde görev alması engellenmiştir.

Buna göre,

- Merkeziyetçi yapıyı güçlendirecek düzenlemelere gidilmiştir.
- Veraset sistemi kesin ve değişmez kurallara bağlanmıştır.
- Hükümdarların devlet üzerindeki otoritesi artırılmaya çalışılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4. Aşağıdaki haritada Türkiye Selçuklu Devleti Dönemi'ne ait ticaret yolları verilmiştir.

Buna göre,

- Devlet sigorta sistemi ile ticari hayat canlanmıştır.
- İç bölgelerdeki ticaret yolları liman kentlerine bağlanmıştır.
- Ticaret güzergâhları sınırların dışına kadar uzanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

BİLGİ

6 - Haçlılar Karşısında Türkler

Papa ve kralların teşviki ile Avrupalıların başta Kudüs olmak üzere Hristiyanlarca kutsal sayılan yerleri Müslümanlardan alma bahanesiyle İslam dünyası üzerine XI. yüzyıl sonlarından XIII. yüzyılın ikinci yarısına kadar düzenledikleri seferlerdir. (1096 - 1270)

UYARI

Seferlere katılanların savaşa giderken elbiselerinin ön kısmında, seferden dönerlerken ise sırtlarında bir haç işareti bulunmasından dolayı Müslümanlar bu askerî harekâtlara "Haçlı Seferleri" adını vermiştir.

Haçlı Seferleri'nin Nedenleri

Dini	Siyasi	Ekonomik - Sosyal
<ul style="list-style-type: none"> Hristiyanların, Müslümanların elinde bulunan Kudüs ve diğer kutsal yerleri (Antakya, Urfa vb.) almak istemesi Fransa'da ortaya çıkan Kluni Tarikatı'nın Müslümanlarla savaşılmaya yönünde yaptığı çalışmaların etkisi Katolik kilisesinin Ortodoks kilisesini hâkimiyet altına almak istemesi Katolik kilisesinin halkı seferlere teşvik etmesi Hristiyanlığı yayma düşüncesi (Coğrafi Keşiflerle ortak neden) Seferlere katılanların günahtan arınacağı ve cennete gireceği vaadinin halkı etkilemesi 	<ul style="list-style-type: none"> Malazgirt Savaşı sonrasında Türkler karşısında zor durumda kalan Bizans'ın Avrupa'dan yardım istemesi Türkleri Anadolu, Suriye, Filistin ve Akdeniz bölgelerinden uzaklaştırma düşüncesi Derebey ve kralların nüfuzlarını arttırmaya çalışması Topraksız prenslere aldıkları toprakların düklüğünün verileceğinin vaat edilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> Avrupalıların Doğu'nun zenginliklerini ele geçirmek istemesi Doğu'dan gelen ticaret yollarının Türklerin denetiminde olması Kralların ve derebeylerin zenginliklerini arttırmak istemesi Toprak sahibi olmayan soyluların toprak ve makam sahibi olma arzusu Derebey ve kiliseler tarafından fakirleşen halkın zengin olma hayaline kapılması

Kluni Tarikatı: Fransa'nın Burgonya eyaletindeki Kluni Manastırında kurulan tarikat, X. yüzyıldan itibaren bütün Avrupa'ya yayılmıştır. Hristiyanlık dinini savunmak, şövalyeliği din uğrunda yapmak ve tarikata bağlı olanlar için hayatını vermek tarikatın temel esasları olarak kabul edilmiştir.

Önemli Seferler

I. Haçlı Seferi	1096 - 1099 yılları arasında yapılan bu ilk seferde Antakya, Kudüs, İznik, Trablus ve Urfa gibi önemli yerler Haçlıların eline geçmiş, Batı Anadolu Bizans'ın kontrolüne girmiş ve Malazgirt Savaşı ile Anadolu'da Selçukluların eline geçen üstünlük kaybedilmiştir.
II. Haçlı Seferi	Urfa Kontluğu'nun Musul Atabeyi Nurettin Mahmut Zengi tarafından ortadan kaldırılması üzerine yapılan bu seferin en önemli özelliği ilk kez Avrupalı kral ve imparatorların katılmasıdır. Anadolu'dan geçerken ağır kayıplar veren Haçlı ordusu Şam'ı almak istediği de başarısız olmuştur.
III. Haçlı Seferi	Selahaddin Eyyubi'nin 1187 yılında Haçlılarla yaptığı Hittin Savaşı'nı kazanarak Kudüs'ü ele geçirmesi üzerine yapılan seferdir. Fransa Kralı Philippe Auguste, İngiltere Kralı I. Richard (Arslan Yürekli Rişard) ve Alman İmparatoru I. Friedrich'in de katıldığı bu seferde Haçlılar amaçlarına ulaşmadan ülkelerine geri dönmüştür.
IV. Haçlı Seferi	Eyyubilerin Filistin sahil şeridini Haçlılardan temizlemesi üzerine Papa III. Innocentius'un girişimleri ile yapılan seferdir. Venedik Dükü Enrico Dandolo seferin hedefini değiştirerek İstanbul'u işgal edip burada bir Latin Krallığı kurmuştur. İstanbul'dan kaçan Bizans yöneticileri, İznik ve Trabzon'da imparatorluklar kurmuşlardır. 1261'de İstanbul'da kurulan Latin krallığı yıkılarak Bizans İmparatorluğu yeniden kurulmuştur.

Haçlı Seferleri'nin Sonuçları

Haçlı Seferleri'nde birçok soylunun ölmesi veya geriye dönebilenlerin parasızlık sebebiyle mallarını satması Avrupa'da derebeylik sisteminin zayıflamasına, merkezî krallıkların ise güçlenmesine neden olmuştur. Türklerin, İslam dünyasındaki saygınlığı artmış ancak batıya ilerleyişleri bir süre durmuştur. Katolikler ve Ortodokslar arasındaki ayrılıklar daha da artmıştır. Kudüs'ün Müslümanlar tarafından geri alınması, seferlerde birçok insanın ölmesi papalara ve din adamlarına duyulan güveni sarsmıştır. Doğu - Batı ticareti canlanmıştır. Akdeniz limanları, İpek ve Baharat yollarının önemi daha da artmıştır. Cenova, Venedik ve Marsilya önemli ticaret merkezlerine dönüşmüştür. Ticaretle uğraşan burjuva sınıfı güçlenmiştir. Seferlere gerekli parasal desteğin sağlanması için kralların Venedikli bankerlerden borç para almaları bankacılık sisteminin gelişmesine ortam hazırlamıştır. Avrupalılar Müslümanlardan pusula, barut, kâğıt ve matbaanın kullanımını öğrenmişlerdir. Deri, cam ve dokuma gibi sanayi dalları Avrupa'ya taşınmıştır.

1. Aşağıdaki haritada Haçlı Seferleri'nde takip edilen güzergâhlar verilmiştir.

Buna göre,

- I. Seferlerde kara ve deniz yolları tercih edilmiştir.
- II. Anadolu bazı seferlerde Haçlılarca geçiş güzergâhı olarak kullanılmıştır.
- III. Seferler ağırlıklı olarak Suriye ve Filistin bölgelerine yapılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2.

Haçlı Seferleri ile ilgili hazırlanan kavram şemasında kaç numaralı alanlarda yanlışlık yapılmıştır?

- A) 1 ve 2 B) 4 ve 6 C) 3, 4 ve 6
D) 3, 5 ve 7 E) 5, 6 ve 7

3.

Abdullah: Bizim kutsal topraklarımızda ne işiniz var?

Thomas: Hristiyanlık buradan dünyaya yayıldı ve Hz. İsa burada çarmıha gerildi. Bu yüzden bu kutsal mekân Müslümanlardan alınmalıdır.

Abdullah: Amacınız sadece Kudüs'ü bizim elimizden almak mı?

Thomas: Benim amacım bu ama krallar, derebeyler ve şövalyelerin amacı farklı, krallar bu bölgenin zenginliğini ele geçirmek, derebeyler hâkimiyet sahasını genişletmek, şövalyeler ise şan ve şöret için seferlere katıldı.

Buna göre Haçlı Seferleri'nin düzenlenmesinde;

- I. dinî,
- II. siyasî,
- III. ekonomik

gerekçelerden hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4. Aşağıdaki tabloda Haçlı Seferlerinin dinî nedenleri verilmiştir.

Haçlı Seferlerinin Dinî Nedenleri
Kluni tarikatının halkı Müslümanlar aleyhine kışkırtması
..... ?
Hristiyanlığı yayma düşüncesi
..... ?

Buna göre tablonun doğru olarak tamamlanabilmesi için "?" işareti ile gösterilen yerlere aşağıdakilerden hangisi yazılamaz?

- A) Protestanlık mezhebini yeni bölgelere yayma düşüncesi
- B) Hristiyanlarca kutsal sayılan yerlerin Müslümanlardan alınmak istenmesi
- C) Katolik kilisesinin Ortodoks kilisesini denetim altına alma düşüncesi
- D) Seferlere katılanların cennete gideceklerinin vaad edilmesi
- E) Papa ve din adamlarının nüfuzlarını arttırmak istemesi

TEST 2

1.

Kavram haritasında aşağıdakilerden hangisinin sonuçları verilmiştir?

- A) Haçlı Seferleri B) Coğrafi Keşifler
C) Yüzyıl Savaşları D) Rönesans
E) Reform

2.

Antakya, Kudüs, İznik, Trablus ve Urfa gibi önemli yerler Haçlıların eline geçmiştir.

Batı Anadolu, Bizans Devleti'nin kontrolüne girmiştir.

Türkiye Selçukluları başkentlerini Konya'ya taşımak zorunda kalmıştır.

Malazgirt Savaşı ile Anadolu'da Türklere geçen üstünlük kaybedilmiştir.

Urfa ve Trablus kontlukları yıkılmıştır.

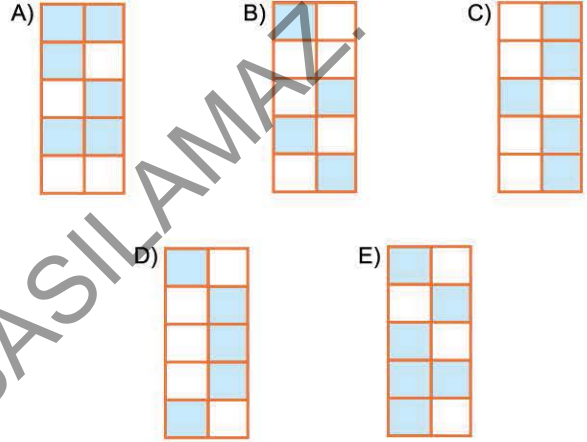
Tarih Öğretmeni Selim Bey'in "I. Haçlı Seferleri'nin sonuçları nelerdir?" sorusuna yukarıdaki öğrencilerden hangisinin vermiş olduğu yanıt yanlıştır?

- A) Tuğçe B) Sinan C) Caner
D) Meryem E) Berkay

3.

1. Türkiye Selçukluları 6. Eyyubiler
2. Fatımiler 7. Karahanlılar
3. Tolunoğulları 8. Memlukler
4. Zengiler 9. Danişmentliler
5. Gazneliler 10. Abbasiler

Haçlı Seferlerine karşı mücadele eden devletlere ait olan kutucuklar mavi renge boyandığında aşağıdakilerden hangisi ortaya çıkar?

4.

Haçlı Seferleri'nin Sonuçları		
Siyasi?	Dinî Kilise ve din adamlarına duyulan güven sarsılmıştır.	Ekonomik Ticaretle uğraşan burjuva sınıfı güçlenmiştir.

Haçlı Seferlerinin sonuçları ile ilgili hazırlanan tablonun tamamlanabilmesi için "?" işareti ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi yazılamaz?

- A) Derebeylik sistemi zayıflamıştır.
B) İslam alimleri Avrupalılarca tanınmıştır.
C) Türklerin batıya ilerleyişi durmuştur.
D) İstanbul'da Latin Krallığı kurulmuştur.
E) İznik ve Trabzon'da Rum devletleri kurulmuştur.

TEST 3

6. SEANS: HAÇLILAR KARŞISINDA TÜRKLER

Yukarıdaki gelişmeler kronolojik olarak sıralandığında kaç numaralı alan üçüncü sıraya yazılmalıdır?

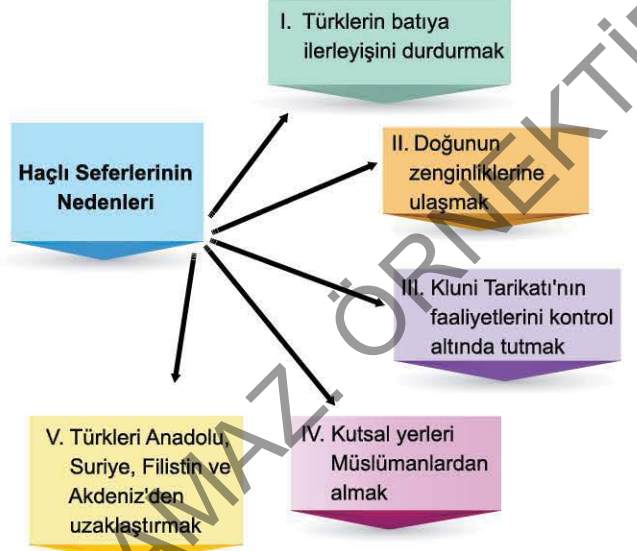
- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

2. I. Haçlı Seferi sırasında İznik'i kuşatan Haçlı kuvvetleri, muharipler hariç 4500 süvari ve 30.000 piyadeden oluşmuştur. İznik'in kuşatıldığını haber alan Sultan I. Kılıç Arslan şehrin güneyinden, Dıraz Ali tarafından Haçlılara saldırmıştır. Toulouse kuvvetleri bu saldırıdan Godfrey kuvvetlerinin yetişmesi ile kurtulabilmiştir. Sultan I. Kılıç Arslan'ın girişimleri başarısız olunca şehir 19 Temmuz 1097'de Haçlılara teslim olmak zorunda kalmıştır. İznik şehrini Bizans Devleti'ne teslim eden Haçlı ordusu Şam, Urfa, Antakya ve Kudüs'ü de ilerleyen süreçte ele geçirmiştir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Anadolu'nun kontrolünün Haçlıların eline geçtiğinin
B) Türkiye Selçuklu Devleti'nin hâkimiyet sahasının daraldığının
C) I. Kılıç Arslan Dönemi'nde bağımsızlığın kaybedildiğinin
D) Bizans'ın eski gücüne ulaştığının
E) Selçukluların iç ve dış güçlere karşı mücadele ettiğinin

3. Aşağıdaki diyagramda Haçlı Seferlerinin nedenleri verilmiştir.

Buna göre diyagramda kaç numaralı alanda yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4.

Buna göre,

- I. Feodal sistem Orta Doğu'ya taşınmıştır.
II. Müslümanların yaşam alanları daralmıştır.
III. Anadolu'nun siyasi yapısı değişmiştir.
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

1-B

2-B

3-C

4-E

TEST 4

1.

IV. Haçlı Seferi

Eyyubilerin Yafa ve Suriye'deki bazı şehirleri ele geçirmesi üzerine Papa III. Innocentius, 1198'de IV. Haçlı Seferi için bir çağrı yapmış ve seferin Venedik gemileriyle denizden yapılması kararını vermiştir. Katılımın beklenenden az olması yüzünden Venediklilere borçlu duruma düşen Haçlılar, Venedikliler tarafından doğrudan Ortodoks Bizans üzerine yönlendirilmiştir. 1204'te İstanbul'u ele geçiren Haçlılar şehri yağmalamış ve İstanbul'da Katolik bir Latin İmparatorluğu kurmuştur. Merkezini İznik'e taşımak zorunda kalan Bizans İmparatorluğu, 1261 yılına kadar varlığını burada sürdürmüştür.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Ekonomik etkenler dinî duyguların önüne geçmiştir.
- B) Hristiyan dünyasında mezhepsel rekabet yaşanmıştır.
- C) Anadolu'nun siyasi haritası değişmiştir.
- D) Bizans ve Selçuklu devletleri Haçlılara karşı ittifak yapmıştır.
- E) Dördüncü Haçlı Seferi belirlenen hedefin dışına çıkmıştır.

2.

"Amacına ulaşamayan Haçlı Seferleri sonuçları itibarıyla Avrupa'nın siyasi ve kültürel yapısının değişmesine ortam hazırlamıştır." ifadesini kullanan bir tarihçi;

- I. seferler sırasında pek çok derebeyin ölmesi veya geri dönenlerin topraklarını kaybetmesi,
- II. Avrupalıların Müslümanlardan öğrendikleri pusula, kâğıt ve matbaayı kendi kıtalarına götürmesi,
- III. merkezî krallıkların güçlerini artırması

gelişmelerinden hangilerini görüşüne kanıt olarak gösterebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3.

I. Haçlı Seferi sırasında aşağıdaki yerlerin hangisinde hâkim güç değişmemiştir?

- A) İznik
- B) Konya
- C) Urfa
- D) Kudüs
- E) Antakya

4.

Haçlı Seferleri sırasında ve sonrasında kâğıt, matbaa, pusula, şeker kamışı, porselen, cam, ipekli kumaş ve 300'e yakın baharat çeşidi ile boya maddelerinin pek çoğu Akdeniz limanları vasıtasıyla Avrupa'ya taşınmıştır.

Haçlı Seferleri konulu proje ödevinin sunumunu yapan Orhan sınıf tahtasına yukarıdaki bilgileri yansıtarak arkadaşlarına bu durumun hangi gelişmelere ortam hazırladığını sormuştur. Arkadaşları Orhan'ın sorusuna şu yanıtları vermiştir:

- Nil** : Doğu - batı kültürleri arasında etkileşimin yaşanması
- Oya** : Avrupa'da ithalat hacminin büyümesi
- Tuççe** : Müslüman devletlerin ihracat gelirlerinin azalması
- Sena** : Ticaretle uğraşan burjuva sınıfının güçlenmesi
- Çiğdem** : Deniz ticaretinin gelişmesi

Buna göre öğrencilerden hangisinin vermiş olduğu yanıt yanlıştır?

- A) Tuğçe
- B) Nil
- C) Çiğdem
- D) Sena
- E) Oya

5.

Haçlı Seferleri ile ilgili bir makale yazacak olan Yasemin'in aşağıdakilerden hangisinden bahsetmesi beklenemez?

- A) Papaz Piyer Lermi
- B) Kluni Tarikati
- C) Protestanlık
- D) Selahaddin Eyyubi
- E) Kudüs

1-D

2-E

3-B

4-A

5-C

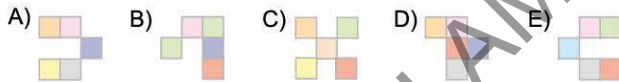
1. "Haçlı Seferleri en az Müslümanlar kadar Ortodoks Hristiyanlarını da olumsuz etkilemiştir." ifadesini kullanan bir tarihçi aşağıdaki seferlerden hangisini görüşüne kanıt olarak gösterebilir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2.

Derebeylik rejimi zayıflamıştır.	Akdeniz limanları önemli hâle gelmiştir.	Kiliseye duyulan güven artmıştır.
Skolastik düşünce gücünü arttırmıştır.	Bankacılık sektörü önemini kaybetmiştir.	Kâğıt ve matbaa Avrupa'ya taşınmıştır.
Doğu - batı ticareti gelişmiştir.	Bizans, Anadolu'nun batısında üstünlüğü ele geçirmiştir.	İznik ve Trabzon Rum devletleri yıkılmıştır.

Haçlı Seferleri'nin sonuçlarına ait olmayan bölümler kesildiğinde aşağıdaki şekillerden hangisi ortaya çıkar?

3. Bir zaman makinesi icat eden Mehmet 1096 - 1099 yılları arasında kapsayan tarihi bir yolculuğa çıkmıştır. Mehmet yolculuğu esnasında Türkiye Selçuklularının başkenti Konya'ya taşındığını; Kudüs, Urfa, Antakya ve İznik gibi yerlerin Haçlıların eline geçtiğini görmüştür.

Mehmet'in gördüğü bu gelişmeler aşağıdaki Haçlı Seferlerinden hangisinin sonucunda gerçekleşmiştir?

A) I. Haçlı Seferi B) II. Haçlı Seferi
C) IV. Haçlı Seferi D) VI. Haçlı Seferi
E) VIII. Haçlı Seferi

4.

Ben, Fransa Kralı Kont Philippe... Eşimi boşadığım için Papa tarafından aforoz edildim. Haçlı Seferleri başladığında çok mutlu oldum. Çünkü hem ağır bir cezadan hem de günahlarımdan kurtulacaktım. Topraklarım kilisenin kontrolünde güvende. İslam dünyasından zengin bir kişi olarak geri döneceğim. Ölürsem zaten cennete gideceğim. Papa ve din adamları bizlere cenneti vaat etti.

Fransa Kralı Kont Philippe'nin ifadeleri dikkate alındığında;

- I. ruhban sınıfının siyasi hayat üzerinde etkili olduğu,
II. Haçlı Seferlerinin dini ve ekonomik nedenlere dayandığı,
III. Kilisenin Hristiyanlığın tek temsilcisi gibi hareket ettiği çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

5.

Haçlıların Kudüs'ü Ele Geçirmelerini Gösteren Tablo

Yukarıdaki tablo incelendiğinde;

- I. seferlere din adamlarının da katıldığı,
II. insanların yaşam hakkına saygı duyulmadığı,
III. Haçlı Seferleri sonunda belirlenen hedeflere ulaşıldığı yorumlarından hangileri yapılabilir?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III